Oscar Wilde
Kvadet om Reading Tugthus

Oscar Wilde

Kvadet om Reading Tugthus

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Oscar Wilde: *Kvadet om Reading Tugthus* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Oscar Wilde: *Kvadet om Reading Tugthus* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

In memoriam

C.T.W.

Tidligere rytter i den kongelige livgarde.
Henrettet i Hendes Majestæts fængsel i Reading, Berkshire,
7. juli 1896.

1

Sin våbenfrakke bar han ej,
som vin og blod så rød;
for vin og blod var på hans hånd,
da hun lå kold og død,
hvem han fik kær, og hvem han vog,
fordi hun med ham brød.

Han var blandt dem, hvis sag blev ført.
Hans dragt var slidt og grå.
Helt let og muntert gik han rundt
med kricket-hue på …
Men ingen så så længselsfuldt
som han mod himlens blå.

Nej, med så længselsfuldt et blik
så aldrig nogen mand
op mod den smalle strimmel blåt,
en fange skue kan,
og mod hver sky, der drev forbi
med sølv omkring sin rand.

Blandt andre sjæle stedt i nød
jeg selv gik rundt i ring
og tænkte: Hvad mon han har gjort?
Mon stor, mon ringe ting?
Da hvisked en: "*Se, den mands hals*
er rebet lagt omkring."

O Gud! Det var, som fængslets mur
på én gang rokked sig;
og som en hjelm af glødet stål
blev himlen over mig;
og skønt jeg selv var stedt i nød,
min nød jeg ænsed ej.

Jeg vidste kun, han gyste ved
sin egen skæbnes gru
og derfor så mod dagens lys
med tung og sorgfuld hu.
Han dræbte den, han havde kær,
og skulle bøde nu.

❧

Men – hør det! – alle dræber vi
jo den, som vi har kær.
Én gør det med et giftigt blik,
én just ved kærlig færd.
Den feje gør det med et kys,
den tapre med sit sværd!

Én gør det i sin alderdom,
én i de unge år.
Med vellyst kvæler én, og én
med hånd, som guld gør hård.
Den bedste stikker med sin kniv,
fordi det hurtigst går.

Én elsked alt for kort, og én
for længe hengav sig.
Én gjorde det med megen gråd,
én næsten som i leg.
Enhver vog den, som han fik kær,
men derfor dør han ej.

❧

Han dør ej skams og skændsels død
i dyb elendighed,
med hovedet i hætten skjult,
der dølger, hvad han led;
han falder fra skafottets gulv
i rummet ikke ned.

Han sidder ikke dag og nat
imellem tavse mænd,
der ser hans bøn og ser hans gråd,
og hvor han end går hen,
på galgens vegne vogter på,
at ej han narrer den.

Han vågner ej og ser med gru
ved daggrys blege skin
en inspektør i glansfuldt sort
med gusten dommerskind,
en hvidklædt præst og en sherif
i cellen træde ind.

Han vågner ej for skyndsomst at
få fangedragten på
og ser en grovmælt læge glo
og skrive op og stå
og fingre ved et ur, hvis tik
som tunge hamre slå.

Han føler ej den hede tørst,
der svider struben, før
en bøddel med behandsket hånd
oplukker gulvets dør,
og rebet snører struben ind,
så den ej mer er tør.

Med bøjet hoved hører han
sin egen dødsbøn ej.
Han møder ikke, mens hans sjæl
i rædsel krymper sig,
den dag, da han til galgen går,
sin kiste på sin vej.

Han stirrer gennem tag af glas
ej op mod himlens lys.
Med blege læber beder han
ej under dødsens gys,
og på sin kind han føler ej
hint kolde Kaiphas kys.

2

Seks uger gik vor fange rundt
i luvslidt dragt og grå.
Helt let og muntert gik han dér
med kricket-hue på …
Men ingen så så længselsfuldt
som han mod himlens blå.

Nej med så længselsfuldt et blik
så aldrig nogen mand
op mod den smalle strimmel blåt,
en fange skue kan,
og mod hver sky, der drev forbi
med sønderreven rand.

Som hine tåber var han ej
der vrider hænderne
og spejder om et glimt af håb
i sort fortvivlelse.
Han drak kun morgenluften ind
og nød solstrålerne.

Han vred ej hænderne og græd,
han blev ej syg og svag.
Men som det var en lægedom,
han nød den lyse dag,
og som var solens stråler vin,
han drak i fulde drag.

Jeg selv og de, der, stedt i nød,
gik rundt og rundt i ring,
vi glemte, om vi havde gjort
stor eller ringe ting …
vi stirred mørkt på ham, hvis hals
et reb var lagt omkring.

Og det var sært at se den mand
så let og muntert gå.
Og det var sært, hvor længselsfuldt
han op mod himlen så.
Og at hans brøde var så stor,
var sært at tænke på.

❧

For eg og elm har herligt løv,
der springer ud i vår;
men grimt er galgens træ,
hvis rod af slangebid har sår.
Og førend én har ladt sit liv,
det ingen frugter får.

Skønt Himlen er det nådens hjem,
vi alle håber på,
vil aldrig én med reb om hals
på galgens faldlem stå
og se som morder sidste gang
mod himlens klare blå.

I kærlighedens unge vår
er dans til violin
og dans til luts og fløjtes klang
så sjældent skøn og fin …
Men dans ud i den tomme luft
er ej så skøn som hin.

Nyfigne vi fra dag til dag
så til med syge sind
og tænkte: mon vor egen sjæl
på samme vej slår ind?
For ingen modstår Helveds magt,
er sjælen først gjort blind.

❧

Der kom en dag, hvor han ej var
blandt varetægtens mænd …
Så vidste jeg, at han var i
den sorte fold sat hen,
og at i Herrens fri natur
vi aldrig sås igen.

Lig tvende vrag, som stormen slår,
hinanden krydsed vi.
Men uden ord og uden tegn
vi sejled tyst forbi.
Thi dagens lys, ej nattens mulm
med skam vi mødtes i.

Bag én og samme fængselsmur
gik vi to udskud dér.
Af Gud og mennesker forladt
vi bøded for vor færd.
Den hånd, der altid straffer synd,
greb jernhårdt om os hver.

3

I "Skyldners Gård" er stenen hård.
Dér fik han lov at gå.
Den høje mur var våd af fugt,
som bly var himlen grå.
To sluttere gik med ham rundt.
Hans liv de vogted på.

Og ellers sad han dag og nat
imellem tavse mænd,
der så hans bøn og så hans gråd,
og hvor han end gik hen,
på galgens vegne vogted på,
at ej han narred den.

Mens inspektøren strengt holdt på,
hvad reglementet bød,
så lægen videnskabeligt
på fænomenet død …
To gange daglig præstens trøst
samt en traktat han nød.

To gange daglig røg han lidt
og drak sit øl med lyst.
Hans sjæl var fattet, ingen frygt
fandt husly i hans bryst.
At bødlens hånd var ham så nær,
var, sagde han, en trøst.

Hvorfor hans ord så sælsomt lød,
ej vagten spurgte om.
Thi den, der fik en slutters hverv
sig tildelt som ved dom,
må tie, og hans mine må
som masken være tom.

Thi sæt han rørt forsøgte på
at bringe trøst og fred …
hvad gavn fik så hans broders sjæl
af den medlidenhed?
Vist aldrig trængte milde ord
i mordercellen ned.

❧

I fængslets gård, med raget hår,
i ring, som fanger skal,
med tunge skridt og ej i trit
vi gik, som vi til bal
og maskefest var bedt til gæst
i Satans gildeshal.

Vi pilled værk, til neglene
blev stumpe, blodige.
Vi skured døre, skrubbed gulv,
vi pudsed skinnerne,
og mand ved mand med hver sin spand
indsæbed plankerne.

Vi vendte støvet bomuldstøj,
i skærverne vi sled.
Vi syed sække, hamred tin,
i møllen drev vor sved.
Vi skråled salmer … men hver mand
i sjælen rædsel led.

Den lå så tyst, at dagen lig
en tangtung bølge gled.
Vi glemte rent den bitre straf,
som synden altid led …
til vi en dag på vejen ind
i *graven* stirred ned.

Et rovdyr ligt, hvis åbne svælg
kun brøled efter blod,
midt i den tørstige asfalt
det gule lerhul stod.
Nu vidste vi: før sol gik op,
en fange livet lod.

Så gik vi rædselsslagne ind;
kom død og dom ihu.
Og bødlen sneg sig med sin sæk
igennem mørket nu.
Vi krøb i hver sin celle
med sindet fuldt af gru.

Den nat var huset fuldt af ting,
som rædslen gøgled frem:
der sneg sig skygger ud og ind,
men ingen hørte dem.
Og blege åsyn stirred ned
i dødens tavse hjem.

Han slumred sødt og drømte skønt,
som han på engen lå,
Hans vogtere iagttog ham;
de kunne ej forstå,
at nogen sov så trygt, før han
til galgen skulle gå.

Men græder mænd, som aldrig græd,
får søvnen ingen magt …
og dérfor holdt vi syndere
en søvnløs nattevagt,
ved viden om en andens kval
til kvalens toppunkt bragt.

Hvor kan en andens syndeskyld
dog tynge på ens sind!
Lig et forgiftet brødens sværd
den gik til hjaltet ind.
Som smeltet bly vor medynksgråd
faldt ned og sved vor kind.

På sko af filt gik vogterne;
og bag hver stænget dør
de så med undren, at de mænd,
der aldrig knæled før,
på gulvet knæled ned i bøn;
og ingen kind var tør.

Den hele nat vi bad og bad,
som vi ved lig holdt vagt!
Og midnatstimens sorte fjer
var som en ligvogns pragt.
Lig bitter vin vor medynk blev
på isopstænglen rakt.

Det dæmred gråt, det dæmred rødt,
men dagen kom dog ej.
I hver en vrå en ånd der lå,
som spredte gru om sig.
Alt nattens onde kogleri
fo'r rundt i djævelsk leg.

Hastigt op og ned de som gale gled
bag et tågeslør omkring.
Og med trolddomsglans i en lystig dans
svirred alle rundt i ring
i et afmålt trit, men med rappe skridt
og i sært forvredne sving.

Og vi blev va'r, hvordan de skar
grimasser. Som de ret
fornøjed sig, de bøjed sig,
de trådte menuet.
De gynged sig, de slynged sig
i arabeskers net.

Som var dukker de, der blev trukket i,
fo'r de rundt i piruet.
Til de vilde trin skingred fløjters hvin,
så vor rædsel vaktes ret;
og den høje sang lydt og længe klang:
vække lig er ikke let.

Og de skreg i kor: "*Vid er vel vor jord,*
men halt er lænket fod!
Og ved terningspil lokke lykken til,
den sport er sund og god,
men den vinder ej, der forsynder sig
i skammens skjulte bod."

De var ej luft, de spøgelser,
vi alle om os så.
Og mænd, der bag en fængselsmur
i tunge lænker lå
– o Gud! – dem kunne de med skræk
og djævelsk rædsel slå!

Nogle valsed rundt i et samlet bundt,
andre hvirvled to og to.
Som en gadetøs tripped nogle løs,
mens de smisked sødt og lo.
Og ved gøglerspil lokked de os til,
så vi til bøn fik ro.

❧

Nu tuded morgenstundens vind,
men det var nat endnu.
Og mørket slog sin kæmpevæv
og kom hver tråd ihu.
Og mens vi bad, vi ræddedes
for solens retfærds gru.

Og vinden vandred tudende
den våde ringmur rundt.
Som når et stålhjul drejer sig,
hensneg sig hvert sekund …
O vind, hvad har vi dog forbrudt,
at du gør os så ondt!

Tilsidst blev vinduesgitteret
så gråt, som smeltet bly.
På væggen modsat briksen gled
dets skygge frem pány.
Da vidste jeg, der var et sted,
hvor dagen måtte gry.

❧

Vi gjorde rent på slaget seks;
og klokken syv vort hus
var tyst, men dog som opfyldt af
en mægtig vinges sus:
af dødens engels åndepust,
der sved som iskold gus.

Hans ganger var ej mælkehvid,
hans dragt ej purpurrød.
En lem og trende alen reb
var al den pragt, han bød.
Så streng og kold som en herold
han varsled skændselsdød.

❧

Vi var som mænd, der famler sig
i skident mørke frem.
Vi frygted bøn, vi frygted for
at give rædslen hjem.
I hjerterne var noget dræbt:
alt håb var dræbt i dem.

Thi mandens rå retfærdighed
sin slagne bane går.
Til stærke som til svage den
med knyttet næve slår.
Blodtørstig tramper den på alt
med hæl som jern så hård.

❧

Til klokken otte vented vi,
mens tørsten sved hver mund.
Thi klokken otte er det just
den uheldsvangre stund,
da skæbnen løbeknuden slår
om både god og ond.

Vi sad og vented kun og led
uvirksomhedens kval
lig stive, stumme stenmænd i
en fjern og ensom dal …
Men hjertet hamred i hvert bryst,
som trommed der en gal!

På én gang otte dumpe slag
den bange tavshed brød.
Og ét afmægtigt klageskrig
i hele fængslet lød,
som en spedalsk, der ensom lå,
gav luft for al sin nød.

Og som man ser et hæsligt syn
igennem drømmens glar,
så vi det blanke hampereb,
den sorte bjælke bar,
og blev den bøn, der i hint skrig
i struben kvaltes, va'r.

Den sorg og skam, der knuged ham,
så han i vånde skreg,
den røde sved, det nag, der bed,
forstod og følte jeg.
Thi den, der leved flere liv,
med én død slipper ej.

4

Den dag, der bliver hængt en mand,
er præsten syg i sind.
Han holder ikke kirkegang,
for han er bleg om kind,
og i hans blik står ting, hvori
man ej bør stirre ind.

Til henad tolv var alting stængt;
så ringed klokkerne,
og nøgler rasled: de gik rundt
og åbned cellerne.
Og nedad jerntrin tramped vi
fra hver sit Helvede.

Men vi var ej som ellers, da
vi fik lov at gå;
for den mands kind var hvid af skræk,
og den mands kind var grå …
Og ingen så så længselsfuldt
som vi mod himlens blå.

Nej, med så længselsfuldt et blik
så aldrig nogen mand
op mod den smalle strimmel blåt,
en fange skue kan,
op mod hver sky, der drev forbi
i lykkens frie land.

Men nogle gik med sænket blik.
De skammed sig, fordi
de vidste: var der retfærd til,
var deres tid forbi.
Han tog et liv; de dræbte det,
der intet liv var i.

Thi hvo som synded anden gang
til vånde vakte den,
der døde, rev hans ligsærk bort,
så blodet flød igen,
så store dråber hjerteblod
unyttigt gaves hen!

❧

Som aber eller klovner, klædt
i hæslig narredragt,
med krumme pile oversåʼt
og anden broget pragt,
gik vi på slibrig asfalt rundt;
og ej et ord blev sagt.

Vi mæled ej et ord, mens vi
gik rundt og rundt i ring.
Som storme sused minderne
om rædselsfulde ting.
Vort sind var tomt, og hvor vi gik,
sneg frygten sig omkring.

❧

Betjentene bevogted os
som dyr, der intet ved.
I pænt og pillent søndagspuds
de spanked op og ned …
Men kalken sad på støvlerne
og gav os god besked.

Thi han kan prale med sit skrud,
sletingen grav man så;
men kun en strimmel ler og sand,
der end var våd og grå.
Og tæt derved ulæsket kalk
til mandens ligdragt lå.

Thi han kan prale med sit lin,
som ikke mange kan:
Dybt nede under fængslets gård
til skændsel hviler han
helt nøgen, lænket, svøbt i lin,
der æder som en brand!

Ved dagens lys den hvide kalk
først gnaver knoglen ren.
Så æder den i nattens mulm
de skøre, blege ben.
Men hvert minut og uafbrudt
den volder hjertet men.

I tre år tilsås graven ej,
og ej beplantes den.
Tre lange år den nøgne grav
usignet ligger hen.
Forundret stirrer himlen ned …
den stirrer tomt igen.

At morderhjertet smitter alt,
som plantes dér, man tror.
Det er ej sandt! Langt bedre er
Vorherres grønne jord.
Den hvide rose snehvid dér,
den røde blodrød gror.

En blodrød rose af hans mund,
en hvid af hjertet gror!
Vi ved jo ej, ad hvilken vej
Gud kundgør sine ord.
Selv pilegrimmens golde stav
bar herligt blomsterflor.

❧

Ej hvid, ej blodrød rose må
bag fængselsmuren stå.
Kun skærver, flintesten og skår
er det, der bydes på.
Thi af en blomst bag fængslets mur
kan fangen trøst jo få.

Så drypper aldrig blad for blad
de røde roser blod,
de hvide sne på fangens grav
ved fængselsmurens fod
og vidner, at Guds søn er død
til alles sonebod.

❧

Skønt altså fængslets høje mur
sin ring om graven slår,
og skønt en lænket ånd omkring
ved nattetid ej går,
og skønt en sjæl i uvi't jord
kun lov at græde får,

så har den stakkels mand dog fred
og lider ingen kval.
Ej gru går om ved højlys dag,
og intet gør ham gal.
Thi sol og måne skinner ej
i gravens mørke dal.

De hængte manden som en hund;
og ej et klokkeklemt
de undte ham til lise for
hans sjæl, der var forskræmt.
Men hastigt bar de liget bort
og fik det hastigt gemt.

De rev hans klæder af, så han
til pris for fluer lå.
De lo, da de hans stive blik
og tykke strube så;
og under hånsord dynged de
hans hvide ligskrud på.

Ved denne skams og skændsels grav
ej præstens bønner lød.
Den blev ej signet med det tegn,
som Kristus selv os bød,
skønt han var en af dem, for hvem
Guds søn engang er død.

Og dog! Han nå'de grænsen, der
blev sat i skæbnens råd.
Hans medynks-urne, søndret længst,
blev fyldt af andres gråd.
Kun udskud ganske vist, men folk,
hvis kind er altid våd.

5

Jeg ved ej, om vor lov får ret,
ej om den uret får.
Vi ved kun i vort fængsel, at
dets mur er høj og hård,
og at hver dag er som et år,
hvis dage langsomt går.

Men hvad jeg ved, er, at hver lov,
som menneskene skrev,
fra dengang Gud os syndens børn
fra Paradiset drev,
har hveden spildt, mens avnerne
igen i soldet blev.

Jeg ved – og vidste alle det,
var alting ej så sygt! –
at hvert et fængsel, der er til,
af skændslens sten er bygt
og lukket tæt, at Gud ej ser
os pine næsten stygt.

For sols og månes klare lys
vi bygger mur og bom.
Og vi gør ret … thi der sker ting
i dette Helveds rum,
som både Gud og mennesker
helst ej må vide om.

❧

Alt ondt og slet i fængslet ret
får vækst, lig giftig urt.
Men alt må dø og visne hen,
hvad der er godt og stort.
Fortvivlelsen er slutter dér,
gru står ved fængslets port.

De sulter sølle småbørn, til
de græder nat og dag;
de slår og pisker, håner den,
der gammel er og svag;
gør nogle gale, slet enhver
og gavner ingen sag.

Hvert rum er som et mørkt kloset
en rådden ligstank slår
ind ad hvert lille, gitret hul,
hvorfra lidt luft vi får.
Humaniteten kvæler alt;
kun kødets lyst består.

Det vand, vi får, er altid brak
og hæsligt slimet tit.
Det bitre brød, de vejer af,
er fuldt af kalk og kridt.
Vildt råber søvn til tid, det går
med altfor sagte skridt.

❧

Skønt heftig sult og glohed tørst
som snog med hugorm slås,
er det, der piner allermest,
dog at hver sten, tiltrods
for at ved dag den væltes bort,
ved nat dog tynger os.

Med dæmringslys i cellens rum
og nat i hjerterne
vi drejer rok, vi piller værk
i hver sit Helvede.
Langt værre stilhed er end klang
af bronzeklokkerne.

Vi hører ej et kærligt ord.
Forglemt er vi og vort.
Det blik, der spejder bag vor dør,
er medynksløst og hårdt.
På sjæl og legem ødelagt
vi rådner langsomt bort.

Vort livs jernlænke ruster, mens
i skændslens hus vi går,
hvor nogle tier, andre luft
i gråd og eder får …
Dog bøjer Herrens lov vor sjæl,
om den som sten er hård.

❧

Hver sjæl, der ofrer sønderknust
til Herren sin fornuft,
er krukken lig, der kvæged med
en sjælden salves duft
Guds søn i den spedalskes hus
med tung og uren luft.

Ja salig den, der gennem bod
kan vinde nådens fred!
Hvad andet soner man sin synd
og jævner vejen ved?
Kun i den sønderknuste sjæl
vil Jesus stige ned.

❧

Han, der med rød, opsvulmet hals
og stive øjne lå,
vil som den gode røver før
til Paradiset gå.
Hans anger og hans kærlighed
vil Herren ej forsmå.

Af lovens røde mand han fik
tre korte ugers liv
for at få lægt sin sjæl, der lå
med sjælen selv i kiv,
og rense for hvert spor af blod
den hånd, der førte kniv.

I blodgråd tvætted han den hånd,
han førte stålet med.
For ikkun blod kan fjerne blod,
kun gråd kan bringe fred.
Kains blodtegn svandt, og Kristi segl
stod snehvidt i dets sted.

6

I Reading Tugthus er en grav,
hvori en stakkels mand,
hvis synd var stor,
fortæres nu af griske flammers tand.
Hans grav er navnløs, linet kalk
der æder som en brand.

Så lad ham da til Dommens Dag
i tavshed hvile dér.
Til tomme sukke, pjanket gråd
er ingen årsag her.
Han bøded jo, fordi han vog
den kvinde, han fik kær.

Og – hør det! – alle dræber vi
jo den, som vi har kær.
Én gør det med et giftigt blik,
én just ved kærlig færd.
Den feje gør det med et kys,
den tapre med sit sværd.

C. 3. 3.

Udgiverens efterskrift

Kvadet om Reading Tugthus udkom første gang i England i 1898 under pseudonymet "C.3.3.", som var Oscar Wildes fangenummer, da han afsonede to års tugthus for "groft uanstændig adfærd med mænd" Reading. I løbet af blot nogle måneder udkom digtet i seks oplag, stadig under dette pseudonym; først da det syvende oplag blev udsendt i 1899, var det med Wildes eget navn på omslaget.

"C.T.W.", som digtet er tilegnet, var en menig i Royal Horse Guards, Charles Thomas Wooldridge, som var dødsdømt for mord på sin hustru med en barberkniv, angiveligt på grund af utroskab. Han blev henrettet i Reading, mens Wilde sad i fængslet. Wilde mødte ham aldrig personligt, men iagttog ham hver dag fra sit cellevindue, når han var på gårdtur.

Om "Kvadet om Reading Tugthus"

Forfatter: Oscar Wilde (1854-1900).
Org.udgave: *The Ballad of Reading Gaol.* Leonard Smithers, London 1898.
Denne udgave efter: *Kvadet om Reading Tugthus*, af Oscar Wilde. Ved Oskar V. Andersen. Thaning & Appels Forlag, København 1944 (Org.udg. 1910.
Oversætter: Oskar V. Andersen (1870-1924).
Redigeret af: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7628-463-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-708-6 (Ølstykke 2020).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk